

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเครียดของแรงงานหญิงในโรงงานอุตสาหกรรมตัดเย็บ
ในนครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

คำห้ำ ภูมิณี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

มีนาคม 2556

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ คำหัตถ์ ภูมิณี ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย
ของคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย เทศกะทีก)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีรัตน์ ล้อมพงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สงวน ธานี)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย เทศกะทีก)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีรัตน์ ล้อมพงศ์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.วัลลภ ใจดี)

คณะสาธารณสุขศาสตร์อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย ของ
คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีคณะสาธารณสุขศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.วสุธร ต้นวัฒนกุล)

วันที่ เดือน พ.ศ.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาและการอนุเคราะห์อย่างสูงจาก
รองศาสตราจารย์ ดร. อนามัย เทศกะทีก ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ซึ่งประสิทธิ์
ประสาทความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา ตลอดจนให้ความช่วยเหลือและสละเวลาอันมีค่าในการ
ตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ขอกราบ
ขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สงวน ธาณี ที่นี้เป็นอย่างสูง ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วย
ศาสตราจารย์ ดร. ศรีรัตน์ ล้อมพงศ์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร. วัลลภ ใจดี กรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้ให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือในการตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จน
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์คณะสาธารณสุขศาสตร์ทุกท่านที่
ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้ผู้เขียน พร้อมทั้งขอขอบคุณเจ้าหน้าที่คณะสาธารณสุขศาสตร์ทุกท่าน
ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการศึกษาตลอดมา ขอขอบคุณศูนย์ CCHWE, University of
Washington, USA ที่ให้ทุนในการศึกษา และขอขอบคุณเพื่อนร่วมห้อง เพื่อนรุ่นพี่ รุ่นน้องทุกคนที่
คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจในช่วงที่เรียนอยู่ในราชอาณาจักรไทยและได้ช่วยให้คำแนะนำในการ
ทำงานวิจัยครั้งนี้ด้วยและที่ขาดไม่ได้ก็คือ ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ญาติพี่น้องและเพื่อนทุกคน
พร้อมทั้งกรมอนามัย-กันพยาธิ กระทรวง สาธารณสุขและกระทรวงการต่างประเทศทั้งสอง ที่เปิด
โอกาสให้ผู้ศึกษาได้มาศึกษาจนสำเร็จลุล่วงคุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
และที่ขาดไม่ได้ขอกราบขอบพระคุณบรรดาโรงงานอุตสาหกรรม ดัดเย็บในนครหลวงเวียงจันทน์
ที่สนับสนุนข้อมูล และผู้วิจัยขอกราบบูชาพระคุณบิดา มารดาครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน
ท้ายที่สุดนี้ หากมีสิ่งขาดตกบกพร่องหรือผิดพลาดประการใดผู้เขียนต้องขออภัยเป็นอย่างสูงใน
ข้อบกพร่องและความผิดพลาดนั้น และหวังว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้คงมีประโยชน์บ้างไม่มากก็น้อย
สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้ที่สนใจที่จะศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ
ความเครียดของแรงงานหญิงในโรงงานอุตสาหกรรมดัดเย็บในนครหลวงเวียงจันทน์สาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาวในครั้งต่อไป หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อผิดพลาดประการใด ผู้จัดทำ
ขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย และน้อมรับความผิดพลาดในครั้งนี้แต่เพียงผู้เดียว

คำห้ำ ภูมิณี

52910298: สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย; วท.ม. (อาชีวอนามัยและความปลอดภัย)

คำสำคัญ: ความเครียด/ โรงงานอุตสาหกรรมตัดเย็บ

คำหาล้า ภูมิณี: ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเครียดของแรงงานหญิงในโรงงาน

อุตสาหกรรมตัดเย็บในนครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (FACTORS INFLUENCING STRESS AMONG WOMAN LABORERS IN GARMENT FACTORIES IN VIENTIANE, LAO P.D.R.)

อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์: อนามัย เทศกะทีก, Ph.D. 99 หน้า. ปี พ.ศ. 2556.

การศึกษา มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับความเครียด ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและครอบครัว และปัจจัยด้านจิตสังคมในการทำงานกับระดับความเครียด เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและครอบครัวและปัจจัยด้านจิตสังคมในการทำงานที่มีอิทธิพลกับความเครียดของแรงงานหญิงในโรงงานอุตสาหกรรมตัดเย็บในนครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน 500 คน โดยการใช้สอบถาม ผลการศึกษา พบว่า ระดับความเครียดของแรงงานหญิงในโรงงานอุตสาหกรรมตัดเย็บ ส่วนใหญ่มีอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยส่วนบุคคลและครอบครัว ในด้านสถานภาพสมรส ภาระหนี้สิน ภาระรับผิดชอบในครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความเครียดต่อแรงงานหญิงในโรงงานอุตสาหกรรมตัดเย็บอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ส่วนปัจจัยด้านจิตสังคมในการทำงาน 6 ด้าน พบว่า ด้านข้อเรียกร้องจากงานด้านกายภาพ และความมั่นคงในหน้าที่การงาน มีความสัมพันธ์ทางลบกับความเครียด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และปัจจัยส่วนบุคคลและครอบครัวและปัจจัยด้านจิตสังคมในการทำงาน 6 ด้าน ตัวแปรที่มีอิทธิพลร่วมกันกับความเครียดต่อแรงงานหญิงในโรงงานอุตสาหกรรมตัดเย็บในนครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มี 7 ตัวแปร คือปัจจัยส่วนบุคคลและครอบครัว โดย ด้านอายุ มีอิทธิพลกับความเครียด ($b = -0.205$, 95% CI = $-0.378, -0.032$) สถานภาพสมรส ($b = 2.673$, 95% CI = $0.346, 4.999$) และภาระหนี้สิน ($b = 3.432$, 95% CI = $0.693, 6.172$) จำนวนสมาชิกในครอบครัว ($b = 0.568$, 95% CI = $0.086, 1.049$) ส่วนปัจจัยด้านจิตสังคมในการทำงานทั้ง 6 ด้านโดยด้านการควบคุมหรืออำนาจการตัดสินใจในงาน ($b = 0.364$, 95% CI = $0.040, 0.688$) ความมั่นคงในหน้าที่การงาน ($b = -0.702$, 95% CI = $-1.130, -0.275$) และการสนับสนุนทางสังคม ($b = 0.394$, 95% CI = $0.013, 0.756$) ทั้งนี้กลุ่มตัวแปรดังกล่าวมีอิทธิพลต่อความเครียดได้ร้อยละ 8.5 ($R^2 = .085$)

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาสำหรับผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการ โรงงานภาคอุตสาหกรรมตัดเย็บควรมีแนวทางในการป้องกัน ปรับปรุง และแก้ปัญหาความเครียดในการทำงานของแรงงาน

หญิงให้เหมาะสม ส่วนเจ้าหน้าที่รัฐหรือผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในที่ทำงาน ควรมีการเพิ่มด้านนโยบายในการคุ้มครองแรงงาน กฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

52910298: MAJOR: OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY; M.Sc.

(OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY)

KEYWORDS: STRESS/ GARMENT FACTORIES

KHAMLA PHOUMMANY: FACTORS INFLUENCING STRESS AMONG
WOMAN LABORERS IN GARMENT FACTORIES IN VIENTIANE, LAO P.D.R..

THESIS ADVISORS: ANAMAI THETKATHUEK, Ph.D., 99 P. 2013.

The objectives of this study were to investigate the stress levels of female garment-factory workers in Vientiane, Lao PDR, and the relationship between individual & family factors & psychosocial work factors with workers' stress levels. A questionnaire was used to gather the study data from a sample comprising 500 female garment-factory workers.

The results revealed that a large proportion of the female garment-factory workers had moderate stress levels. The main individual & family stress factors among the married female workers were debt and family responsibilities. Stress was often associated with a family member ($p = 0.05$). Regarding the 6 psychosocial work factors, psychological job demands and job insecurity were related to stress ($p = 0.05$). The 6 individual & family & psychosocial work factors combined affected the stress levels of the female workers. In the 7 individual and family factors, the variables that influenced stress levels ($b = -0.205$, 95% CI= $-0.378, -0.032$) were married status ($b = 2.673$, 95% CI= $0.346, 4.999$), debt ($b = 3.432$, 95% CI= $0.693, 6.172$), and a family member ($b = 0.568$, 95% CI= $0.086, 1.049$). In the 6 fields of psychosocial work, the work-related factors were locus of control/power to make work-related decisions ($b = 0.364$, 95% CI= $0.040, 0.688$), job security ($b = -0.702$, 95% CI= $-1.130, -0.275$), and social support ($b = 0.394$, 95% CI= $0.013, 0.756$). This group of variables accounted for 8.5% of overall work-related stressors ($R^2 = .085$).

Owners of garment factories and concerned organizations should focus on management to deal with and reduce issues related to working conditions, by aligning work, position, and responsibility with the tasks delegated to workers. The work should be neither too easy nor too difficult, to help reduce stress felt by female workers. This would result in greater diligence and higher productivity. Owners of garment factories and relevant bodies should organize training courses before and

after work, to assist workers to manage stress more effectively, increase the quality and efficiency of their work, and experience continued improvements in their job opportunities and job satisfaction.

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	น
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
สมมติฐานของการวิจัย	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับโรงงานอุตสาหกรรมตัดเย็บ	10
แนวความคิดและทฤษฎีความเครียด	11
การประเมินความเครียด	24
ระดับของความเครียด	25
ผลกระทบของความเครียด	26
3 วิธีการดำเนินการวิจัย	28
รูปแบบการวิจัย	28
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	28
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	30
การพิจารณาจริยธรรม	34
การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	34
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	35

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4	ผลการศึกษา
	ปัจจัยส่วนบุคคลและครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง
	วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านจิตสังคมในการทำงานทั้ง 6 ด้าน
	วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความเครียดของกลุ่มตัวอย่าง
	วิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคลและครอบครัว และปัจจัยด้านจิตสังคมในการทำงานทั้ง 6 ด้าน กับความเครียดของกลุ่มตัวอย่าง
	วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลและครอบครัว และปัจจัยด้านจิตสังคมในการทำงาน 6 ด้าน ที่มีอิทธิพลต่อความเครียด
5	สรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ
	สรุปผลการวิจัย
	อภิปรายผลการวิจัย
	ข้อเสนอแนะ
บรรณานุกรม	58
ภาคผนวก	64
	ภาคผนวก ก
	ภาคผนวก ข
	ภาคผนวก ค
	ภาคผนวก ง
ประวัติผู้วิจัย	99

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	การจำแนกขนาดโรงงานอุตสาหกรรมตัดเย็บ และจำนวนแรงงานหญิง	28
2	จำนวนโรงงาน ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้การศึกษา	30
3	จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและครอบครัว	36
4	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ต่อปัจจัยด้านจิตสังคมในการทำงานทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามรายด้าน และโดยรวม	39
5	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับคะแนนความเครียด	40
6	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและครอบครัว กับความเครียดของกลุ่มตัวอย่าง	41
7	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคลและครอบครัวกับความเครียดของกลุ่มตัวอย่าง	42
8	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรปัจจัยด้านจิตสังคมในการทำงาน 6 ด้านกับความเครียด	43
9	ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลและครอบครัว และปัจจัยด้านจิตสังคมในการทำงาน ทั้ง 6 ด้าน มีอิทธิพลกับความเครียด	44
10	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยด้านจิตสังคมในการทำงาน เช่น การควบคุมหรืออำนาจการตัดสินใจในงาน	79
11	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยด้านจิตสังคมในการทำงาน เช่น ข้อเรียกร้องจากงานด้านจิตใจ	82
12	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยด้านจิตสังคมในการทำงาน เช่น ข้อเรียกร้องจากงานด้านกายภาพ	84
13	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยด้านจิตสังคมในการทำงาน เช่น ความมั่นคงในหน้าที่การงาน	86
14	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยด้านจิตสังคมในการทำงาน เช่น ความมั่นคงในหน้าที่การงาน	87
15	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยด้านจิตสังคมในการทำงาน เช่น ความมั่นคงในหน้าที่การงาน (ต่อ)	88

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
16	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยด้านจิตสังคมในการทำงาน เช่น ความมั่นคงในหน้าที่การงาน (ต่อ)	89
17	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยด้านจิตสังคมในการทำงาน เช่น การสนับสนุนทางสังคม	90
18	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยด้านจิตสังคมในการทำงาน เช่น อันตรายในที่ทำงาน	92
19	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความรู้สึกรีด	94